

Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier

Europeiska gemenskapernas officiella tidning nr L 171 , 07/07/1999 s. 0012 - 0016

Text:

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 1999/44/EG

av den 25 maj 1999

om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag(1),

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande(2),

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget, mot bakgrund av det gemensamma utkast som godkändes av förlikningskommittén den 18 mars 1999(3), och

av följande skäl:

1. I artikel 153.1 och 153.3 i fördraget föreskrivs att gemenskapen skall bidra till att en hög konsumentskyddsnivå uppnås genom åtgärder som beslutas enligt artikel 95 i detta.

2. Den inre marknaden omfattar ett område utan inre gränser där fri rörlighet för varor, personer, tjänster och kapital garanteras. Den fria rörligheten för varor gäller både sådana transaktioner som utförs av personer som ägnar sig åt affärsverksamhet och sådana som utförs av privatpersoner. Detta innebär att konsumenter som är bosatta i en medlemsstat skall kunna köpa varor inom en annan medlemsstats territorium på grundval av en enhetlig minimiuppsättning av rättvisa regler om försäljning av konsumentvaror.

3. Medlemsstaternas lagar rörande försäljning av konsumentvaror uppvisar vissa skillnader, vilket leder till att de nationella marknaderna för försäljning av konsumentvaror skiljer sig åt och till att konkurrensen mellan säljarna kan snedvridas.

4. De konsumenter som söker dra nytta av den stora marknadens fördelar genom att köpa varor i andra medlemsstater än sina bosättningsstater spelar en väsentlig roll för den inre marknadens fullbordande. En konstlad återuppbyggnad av gränser och en uppdelning av marknaderna bör förhindras. Konsumenternas möjligheter har i stor utsträckning utökats genom ny kommunikationsteknik som medger enkel tillgång till distributionssystem i andra medlemsstater eller i tredje land. I avsaknad av en minimiharmonisering av reglerna om försäljning av konsumentvaror riskerar utvecklingen av sådan försäljning av varor, som sker med hjälp av ny kommunikationsteknik på distans, att hindras.

5. Om det skapas en gemensam minimiuppsättning av konsumenträttsliga bestämmelser som gäller oavsett var i gemenskapen varorna köps, kommer konsumenternas förtroende att stärkas och de får möjlighet att dra största möjliga nytta av den inre marknaden.

6. De huvudsakliga svårigheter som möter konsumenterna och den huvudsakliga källan till konflikter med säljarna gäller varor som inte är avtalsenliga. I detta avseende bör därför en tillnärmning ske av nationell lagstiftning om försäljning av konsumentvaror, dock utan att detta inkräktar på bestämmelser och principer i nationell lagstiftning som har samband med avtalsrättsligt och icke-avtalsrättsligt ansvar.

7. Varorna måste framför allt överensstämja med vad som anges i avtalet. Principen om avtalsenlighet kan anses vara gemensam för olika nationella rättstraditioner. I vissa nationella rättstraditioner kan det vara omöjligt att enbart stödja sig på denna princip för att tillförsäkra

konsumenten en lägsta skyddsnivå. Särskilt i fråga om dessa rättstraditioner kan det vara värdefullt med ytterligare nationella bestämmelser för att se till att konsumenten skyddas i sådana fall där parterna inte har kommit överens om några särskilda avtalsvillkor eller där parterna har kommit överens om villkor eller ingått avtal som direkt eller indirekt åsidosätter eller begränsar konsumentens rättigheter och som, i den mån dessa rättigheter följer av detta direktiv, inte är bindande för konsumenten.

8. För att förenkla tillämpningen av principen om avtalsenlighet är det värdefullt att i fråga om de vanligaste situationerna införa en presumtion om avtalsenlighet om inte motsatsen bevisas. Den presumtionen begränsar inte principen om avtalsfrihet. Om det saknas särskilda avtalsvillkor eller om minimiskyddsklausulen tillämpas, får denna presumtions beståndsdelar användas för att avgöra om det i fråga om de aktuella varorna föreligger bristande avtalsenlighet. Den kvalitet och de prestanda som konsumenterna rimligen kan förvänta sig beror bland annat på om varorna är nya eller begagnade. Presumtionens beståndsdelar är kumulativa. Om omständigheterna i ärendet gör att någon enskild beståndsdel är uppenbart olämplig skall presumtionens övriga beståndsdelar ändå gälla.

9. Säljaren bör vara direkt ansvarig gentemot konsumenten för varans avtalsenlighet. Detta är den traditionella lösningen i medlemsstaternas rättsordningar. Det bör ändå stå säljaren fritt att i enlighet med nationell lag rikta anspråk mot tillverkaren, en tidigare säljare eller någon annan mellanhand i avtalskedjan, om han inte har avstått från denna rätt. Detta direktiv påverkar inte avtalsfrihetens princip i förhållandet mellan säljaren, tillverkaren, en tidigare säljare eller någon annan mellanhand. Frågan om mot vem och på vilket sätt säljaren kan rikta anspråk skall avgöras enligt nationell lag.

10. I fall av bristande avtalsenlighet hos varan bör konsumenten ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet, och att därvid välja mellan att få varan reparerad och att få den utbytt eller, om detta inte sker, att få ett prisavdrag eller att häva avtalet.

11. Konsumenten får till att börja med kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, såvida inte sådana påföljder är omöjliga eller oproportionella. Huruvida en påföljd är oproportionell bör fastställas objektivt. En påföljd är oproportionell om den i jämförelse med en annan påföljd skulle åsamka säljaren kostnader som är orimliga. För att kostnaderna skall anses orimliga bör kostnaderna för den ena påföljden vara avsevärt högre än kostnaderna för den andra.

12. I fall av bristande avtalsenlighet får säljaren alltid erbjuda konsumenten en uppgörelse genom någon av alla de påföljder som står till buds. Det är konsumenten som skall besluta om han skall anta eller avvisa detta erbjudande.

13. För att göra det möjligt för konsumenterna att dra nytta av den inre marknaden och att köpa konsumentvaror i en annan medlemsstat, bör det i konsumenternas intresse rekommenderas att tillverkare av konsumentvaror som marknadsförs i flera medlemsstater på varan anbringa en förteckning med åtminstone en kontaktadress i varje medlemsstat där varan marknadsförs.

14. Hänvisningen till tidpunkten för leverans innebär inte att medlemsstaterna bör ändra sina regler om riskens övergång.

15. Medlemsstaterna får föreskriva att en återbetalning till konsumenten får minskas för att beakta den nytta konsumenten har haft av varan sedan den levererades till honom. Detaljerade bestämmelser om hävning av avtalet får införas i den nationella lagstiftningen.

16. På grund av begagnade varors specifika art är det vanligtvis omöjligt att byta ut dem. Konsumenten har därför vanligtvis inte bytesrätt när det gäller dessa varor. Medlemsstaterna får ge parterna möjlighet att komma överens om en förkortad ansvarstid för sådana varor.

17. Det är lämpligt att begränsa den tid under vilken säljaren är ansvarig för sådan bristande avtalsenlighet som föreligger vid leveransen av varan. Medlemsstaterna får också meddela föreskrifter som innebär begränsning av den frist inom vilken konsumenten kan utöva sina rättigheter, under förutsättning att en sådan frist inte löper ut inom två år från leveransen. Om preskriptionsfristen enligt nationell lag inte börjar löpa när varan levereras, får

preskriptionsfristens sammanlagda längd enligt nationell lag inte understiga två år från leveranstidpunkten.

18. Medlemsstaterna får meddela föreskrifter om uppskjutande och avbrytande av den tidsperiod under vilken alla slag av bristande avtalsenlighet måste visa sig, och av preskriptionsfristen, om detta är tillämpligt och i enlighet med deras nationella lagar, i fall av reparation, utbyte eller förhandlingar mellan säljaren och konsumenten för att åstadkomma en uppgörelse i godo.

19. Medlemsstaterna bör tillåtas att bestämma en tidsfrist inom vilken konsumenten måste informera säljaren om all bristande avtalsenlighet. Medlemsstaterna får säkerställa en högre skydds nivå för konsumenten genom att inte införa någon sådan skyldighet. Konsumenterna bör i vart fall överallt i gemenskapen ha minst två månader på sig att informera säljaren om att bristande avtalsenlighet föreligger.

20. Medlemsstaterna bör se till att en sådan tidsfrist inte missgynnar konsumenter som handlar över gränserna. Alla medlemsstater bör informera kommissionen om hur de använder denna bestämmelse. Kommissionen bör övervaka effekten för konsumenterna och för den inre marknaden av den varierande tillämpningen av denna bestämmelse. Information om hur en medlemsstat använder denna bestämmelse bör finnas tillgänglig för de övriga medlemsstaterna samt för konsumenter och konsumentorganisationer inom hela gemenskapen. En sammanfattning av läget i alla medlemsstaterna bör därför offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

21. För vissa slag av varor är det brukligt att säljare och tillverkare erbjuder garantier mot alla felaktigheter som visar sig inom viss tid. Detta bruk kan stimulera konkurrensen. Även om sådana garantier är legitima marknadsföringsinstrument får de inte vilseleda konsumenten. För att se till att konsumenterna inte vilseleds bör garantierna innehålla viss information, däribland ett uttalande av innebörd att garantin inte påverkar konsumentens rättigheter enligt lag.

22. Parterna får inte genom överenskommelse begränsa eller åsidosätta de rättigheter som konsumenterna tillerkänns eftersom detta skulle leda till att det rättsliga skyddet urholkas. Denna princip bör också gälla i fråga om avtalsbestämmelser som förutsätter att konsumenten kände till varje bristande avtalsenlighet i fråga om konsumentvaran vid den tidpunkt då avtalet ingicks. Det skydd som konsumenterna tillerkänns enligt detta direktiv bör inte minskas därför att lagen i en icke-medlemsstat har valts som tillämplig lag i fråga om avtalet.

23. Lagstiftning och rättspraxis på detta område i de olika medlemsstaterna visar att det finns ett ökat intresse för att säkerställa en hög konsumentskydds nivå. Mot bakgrund av denna tendens och av de erfarenheter som görs vid detta direktivs genomförande kan det visa sig nödvändigt att gå ännu längre i harmonisering, särskilt genom att föreskriva ett direkt ansvar för tillverkaren i fråga om fel som denne är ansvarig för.

24. Medlemsstaterna bör på det område som omfattas av detta direktiv tillåtas att anta eller behålla strängare bestämmelser för att säkerställa en ännu högre konsumentskydds nivå.

25. Enligt kommissionens rekommendation av den 30 mars 1998 om principer som skall tillämpas på de instanser som är ansvariga för förfaranden för reglering av konsumenttvister utanför domstol(4) kan medlemsstaterna inrätta instanser, som säkerställer en opartisk och effektiv handläggning av nationella och gränsöverskridande klagomål och som konsumenterna kan använda som medlare.

26. För att skydda konsumenternas kollektiva intressen, är det lämpligt att lägga till det här direktivet till förteckningen över direktiv som finns i bilagan till Europaparlamentets och rådets direktiv 98/27/EG av den 19 maj 1998 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen(5).

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Tillämpningsområde och definitioner

1. Detta direktiv syftar till en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier, i syfte att säkerställa en enhetlig miniminivå för konsumentskyddet inom ramen för den inre marknaden.

2. I detta direktiv avses med

a) konsument: en fysisk person som genom sådana avtal som omfattas av detta direktiv handlar för ändamål som ligger utanför hans närings- eller yrkesverksamhet,

b) konsumentvaror: alla lösa saker, utom

- varor som säljs exekutivt eller annars tvångsvis på grund av lag,

- vatten och gas när de inte saluhålls i begränsad volym eller bestämd kvantitet och

- elektricitet,

c) säljare: en fysisk eller juridisk person som enligt avtal säljer konsumentvaror inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet,

d) tillverkare: en konsumentvaras framställare eller dess importör till Europeiska gemenskapernas territorium eller en person som, genom att placera sitt namn, sitt varumärke eller annat kännetecken på konsumentvaran, uppger sig vara tillverkare,

e) garanti: varje utfästelse som en säljare eller en tillverkare utan extra kostnad gör till konsumenten och som innebär att han skall återbetala det betalade priset eller byta ut, reparera eller på något sätt befatta sig med konsumentvaran, om den inte motsvarar specifikationerna i garantibeviset eller i reklam som rör varan,

f) reparation: konsumentvarans återställande, i fall av bristande avtalsenlighet, till avtalsenlighet.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att begreppet konsumentvaror inte skall anses omfatta begagnade varor som säljs på offentlig auktion där konsumenterna har möjlighet att personligen närvara vid försäljningen.

4. I detta direktiv skall också med köpeavtal avses sådana avtal om tillhandahållande av konsumentvaror som skall framställas eller tillverkas.

Artikel 2

Avtalsenlighet

1. Säljaren skall vara skyldig att till konsumenten leverera varor som är avtalsenliga.

2. Konsumentvaror skall presumeras vara avtalsenliga om de

a) stämmer överens med den beskrivning som säljaren har lämnat och om de har samma egenskaper som den vara som säljaren har förevisat konsumenten som prov eller modell,

b) är lämpliga för det särskilda ändamål för vilket konsumenten behöver dem och som han informerade säljaren om vid tidpunkten för avtalets ingående och som säljaren har godtagit,

c) är lämpliga för de ändamål för vilka varor av samma slag vanligen används,

d) är av den kvalitet och har de prestanda som varor av detta slag vanligen har och som konsumenten rimligen kan förvänta sig med hänsyn till varans art och med beaktande av eventuella offentliga uttalanden om varornas särskilda egenskaper som gjorts av säljaren, tillverkaren eller dennes företrädare, i synnerhet i reklam eller på märkningen.

3. Bristande avtalsenlighet enligt denna artikel skall inte anses föreligga om konsumenten vid tidpunkten för avtalets ingående kände till eller inte rimligen kunde vara okunnig om den bristande avtalsenligheten eller om den bristande avtalsenligheten har sitt ursprung i material som tillhandahållits av konsumenten.

4. Säljaren skall inte vara bunden av offentliga uttalanden enligt punkt 2 d om han

- visar att han inte kände till och inte rimligen kunde känna till uttalandet i fråga,

- visar att uttalandet vid tidpunkten för avtalets ingående hade rättats, eller

- visar att beslutet att köpa konsumentvaran inte kan ha påverkats av uttalandet.

5. Sådan bristande avtalsenlighet som beror på att konsumentvaran är felaktigt installerad skall anses jämförbar med bristande avtalsenlighet hos varan om installationen utgör en del av köpeavtalet för varan och har utförts av säljaren eller på dennes ansvar. Detta skall även gälla om den vara, som är avsedd att installeras av konsumenten, installeras av konsumenten och den oriktiga installationen beror på brister i installationsanvisningarna.

Artikel 3

Konsumentens rättigheter

1. Säljaren skall vara ansvarig gentemot konsumenten för all bristande avtalsenlighet som föreligger när varan levereras.

2. I fall av bristande avtalsenlighet skall konsumenten ha rätt att utan kostnad få varan återställd till avtalsenlighet genom reparation eller utbyte i enlighet med punkt 3 eller att få ett skäligt prisavdrag eller att häva avtalet med avseende på den varan, i enlighet med punkterna 5 och 6.

3. I första hand har konsumenten rätt att kräva att säljaren reparerar varan eller byter ut den, i båda fallen utan kostnad, såvida detta inte är omöjligt eller oproportionellt.

En påföljd skall anses oproportionell om den åsamkar säljaren kostnader som är orimliga i jämförelse med den alternativa påföljden, under beaktande av

- varans värde om ingen bristande avtalsenlighet hade förelegat,
- betydelsen av den bristande avtalsenligheten och
- huruvida den alternativa påföljden skulle kunna fullgöras utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

Alla reparationer och utbyten skall fullgöras inom rimlig tid och utan väsentlig olägenhet för konsumenten samt under beaktande av varans art och det ändamål för vilket konsumenten behövde varan.

4. Uttrycket "utan kostnad" i punkterna 2 och 3 hänför sig till nödvändiga kostnader som uppkommer för att få varan återställd till avtalsenlighet, särskilt frakt-, arbets- och materialkostnader.

5. Konsumenten har rätt att kräva ett lämpligt prisavdrag eller att häva avtalet

- om konsumenten varken har rätt att få varan reparerad eller utbytt eller
- om säljaren inte har vidtagit rättelse inom rimlig tid eller
- om säljaren inte har vidtagit rättelse utan väsentlig olägenhet för konsumenten.

6. Konsumenten har inte rätt att häva avtalet om bristen på avtalsenlighet är ringa.

Artikel 4

Regressrätt

När den slutliga säljaren är ansvarig gentemot konsumenten på grund av sådan bristande avtalsenlighet som beror på handlande eller underlåtenhet av tillverkaren, en säljare i tidigare led i samma avtalskedja eller någon annan mellanhand, skall den slutliga säljaren ha rätt att rikta anspråk mot den eller de personer i avtalskedjan som är ansvarig. Frågan om mot vilken eller vilka ansvariga personer den slutliga säljaren kan rikta anspråk skall, liksom frågan om vilka åtgärder och villkor som därvid skall gälla, avgöras enligt nationell lag.

Artikel 5

Tidsfrister

1. Säljaren skall anses ansvarig enligt artikel 3 när den bristande avtalsenligheten visar sig inom två år efter leveransen av varan. Om de rättigheter som anges i artikel 3.2 enligt nationell lag är föremål för en preskriptionsfrist, skall den fristen inte löpa ut inom två år från tidpunkten för leveransen.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att konsumenten, för att kunna utnyttja sina rättigheter, måste upplysa säljaren om den bristande avtalsenligheten inom två månader från den dag då han upptäckte den.

Medlemsstaterna skall informera kommissionen om hur de använder denna bestämmelse. Kommissionen skall övervaka vad effekten blir för konsumenterna och för den inre marknaden av att medlemsstaterna har denna möjlighet.

Kommissionen skall senast den 7 januari 2003 förbereda en rapport om hur medlemsstaterna använder denna punkt. Denna rapport skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

3. Om inte motsatsen bevisas, skall en bristande avtalsenlighet som visar sig inom sex månader från leveransen av varan presumeras ha funnits vid tidpunkten för leveransen, utom när denna presumtion är oförenlig med varans eller den bristande avtalsenlighetens art.

Artikel 6

Garantier

1. En garanti skall juridiskt binda den som ger den enligt de villkor som anges i garantibeviset och tillhörande reklam.

2. I garantin skall det

- anges att konsumenten har vissa rättigheter enligt lag, enligt tillämplig nationell lagstiftning om försäljning av konsumentvaror, och klargöras att dessa rättigheter inte påverkas av garantin,

- förklaras på vanligt begripligt språk vad garantin innehåller och vilka huvudsakliga uppgifter som är nödvändiga för att framställa anspråk enligt garantin, särskilt dennas varaktighet och territoriella omfattning samt garantigivarens namn och adress.

3. Om konsumenten begär det skall garantin hållas tillgänglig i skriftlig form eller i ett annat varaktigt medium som är tillgängligt och åtkomligt för honom.

4. Under förutsättning att detta överensstämmer med fördragets regler får den medlemsstat där varan marknadsförs med avseende på sitt territorium föreskriva att garantin skall avfattas på ett eller flera av de officiella gemenskapsspråk som medlemsstaten själv bestämmer.

5. Om en garanti inte uppfyller kraven enligt punkterna 2, 3 eller 4 skall detta inte på något sätt påverka garantins giltighet och konsumenten skall fortfarande kunna förlita sig på garantin och kräva att den infrias.

Artikel 7

Bestämmelsernas bindande karaktär

1. Avtalsvillkor eller överenskommelser som ingås med säljaren innan denna får kännedom om den bristande avtalsenligheten, och som direkt eller indirekt åsidosätter eller begränsar de rättigheter som följer av detta direktiv, skall enligt nationell lagstiftning inte vara bindande för konsumenten.

Medlemsstaterna får föreskriva att säljaren och konsumenten i fråga om begagnade varor får komma överens om vissa avtalsvillkor eller ingå överenskommelser med kortare ansvarstid för säljaren än den som föreskrivs i artikel 5.1. En sådan ansvarstid får inte understiga ett år.

2. Medlemsstaterna skall, för fall då avtalet har nära anknytning till medlemsstaternas territorium, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att konsumenterna inte berövas det skydd som ges i detta direktiv till följd av att lagen i en icke-medlemsstat väljs som tillämplig rätt med avseende på avtalet.

Artikel 8

Nationell lag och minimiskydd

1. De rättigheter som följer av detta direktiv skall utövas utan att det påverkar andra rättigheter som konsumenten kan åberopa i enlighet med nationella bestämmelser om avtalsrättsligt eller icke-avtalsrättsligt ansvar.

2. Medlemsstaterna får, inom det område som regleras av detta direktiv, anta eller behålla sådana strängare bestämmelser som är förenliga med fördraget, för att säkerställa en högre konsumentskyddsnivå.

Artikel 9

Medlemsstaterna skall vidta lämpliga åtgärder för att informera konsumenterna om den nationella lagstiftning som överför detta direktiv samt, när det är lämpligt, uppmuntra branschorganisationer att informera konsumenterna om deras rättigheter.

Artikel 10

Bilagan till direktiv 98/27/EG skall kompletteras enligt följande: "10. Europaparlamentets och rådets direktiv 99/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier (EGT L 171, 7.7.1999, s. 12).".

Artikel 11

Överföring

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 1 januari 2002. De skall genast underrätta kommissionen om detta. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 12

Översyn

Kommissionen skall senast den 7 juni 2006 se över tillämpningen av detta direktiv och lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet. I rapporten skall bland annat möjligheten att införa direkt ansvar för tillverkaren granskas och den skall om så är lämpligt åtföljas av förslag.

Artikel 13

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 25 maj 1999.

På Europaparlamentets vägnar

J. M. GIL-ROBLES

Ordförande

På rådets vägnar

H. EICHEL

Ordförande

(1) EGT C 307, 16.10.1996, s. 8 och
EGT C 148, 14.5.1998, s. 12.

(2) EGT C 66, 3.3.1997, s. 5.

(3) Europaparlamentets yttrande av den 10 mars 1998 (EGT C 104, 6.4.1998, s. 30), rådets gemensamma ståndpunkt av den 24 september 1998 (EGT C 333, 30.10.1998, s. 46) och

Europaparlamentets beslut av den 17 december 1998 (EGT C 98, 9.4.1999, s. 226).
Europaparlamentets beslut av den 5 maj 1999. Rådets beslut av den 17 maj 1999.
(4) EGT L 115, 17.4.1998, s. 31.
(5) EGT L 166, 11.6.1998, s. 51.